

Plenul Consiliului Concurenței
DECIZIE

Nr. DA-17/19-72
din 22.10.2019

mun. Chișinău

Plenul Consiliului Concurenței,
acționând în temeiul art. 41 din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012,
Hotărârii Parlamentului nr. 331 din 30.11.2018 privind numirea în funcție a
membrilor Plenului Consiliului Concurenței,
examinând raportul de investigație pe marginea cazului inițiat prin Dispoziția
Plenului Consiliului Concurenței nr.17 din 15.05.2019, modificată ulterior prin
Dispoziția nr.25 din 20.06.2019, inclusiv materialele aferente,

A CONSTATAT:

Urmare a examinării notei examinatorilor nr. DA-07/126 din 15.05.2019 și nr. CN-10/161 din 15.05.2019, cât și a informațiilor de care au dispus, în temeiul art.49 alin. (1) lit. b) și art.55 alin. (2) din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012, Plenul Consiliul Concurenței a emis Dispoziția de inițiere nr.17 din 15.05.2019, modificată ulterior prin Dispoziția nr.25 din 20.06.2019 cu privire la semnele încălcării Legii concurenței nr.183 din 11.07.2012, de către persoanele juridice care importă și/sau comercializează cu ridicata cartofi, morcov și ceapă în stare proaspătă pentru consum alimentar și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA).

Obiectul investigației conform Dispoziției de inițiere nr.17 din 15.05.2019, modificată prin Dispoziția nr.25 din 20.06.2019 îl constituie acțiunile persoanelor juridice care activează pe piața importului și comercializării cu ridicata a cartofilor, cepei și morcovilor în stare proaspătă pentru consum alimentar care ar putea fi calificate ca practici anticoncurențiale și acțiunile realizate de ANSA în vederea exercitării atribuțiilor de control de carantină fitosanitară.

Perioada de investigație este cuprinsă între 01.01.2019 – 31.05.2019.

I. Părțile implicate

1. **Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor** (*în continuare ANSA*) - IDNO 1013601000082, cu sediul în mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu 63. În conformitate cu pct.2 și pct.3 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin

Hotărârea Guvernului nr.600 din 27.06.2018, ANSA este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului care implementează politica statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate, are misiunea de a asigura implementarea politicilor statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare, întreținerea unui sistem de măsuri publice menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea produselor alimentare și a materiei prime, precum și protecția consumatorilor în domeniul alimentar. Totodată, potrivit pct.9 în domeniul fitosanitar și protecția plantelor ANSA realizează funcțiile stabilite de Legea nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară.

2. Întreprinderile care importă și/ sau comercializează cu ridicata cartofi, morcov și ceapă în stare proaspătă pentru consum alimentar.

II. Piața relevantă și perioada supusă examinării

Conform prevederilor art. 4 din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012, piața relevantă este piața în cadrul căreia trebuie evaluată o anumită problemă de concurență și care se determină prin raportarea pieței relevante a produsului la piața geografică relevantă, deci piața relevantă are două componente: piața produsului și piața geografică.

Îngrijorarea concurențială investigată constă în majorarea prețului la comercializarea cu ridicata a cartofilor, morcovilor și cepei în stare proaspătă pentru consum alimentar în perioada aprilie – mai 2019.

Piața relevantă a produsului

Piața relevantă a produsului cuprinde toate produsele care sunt considerate de consumatori ca interschimbabile sau substituibile, datorită caracteristicilor, prețului și utilizării acestora. Aceste produse trebuie să fie suficient de asemănătoare, astfel încât consumatorii sau beneficiarii să le ia în considerare atunci când iau deciziile de cumpărare.

Întrucât problema concurențială a investigației a vizat majorarea prețurilor la produsele agricole vegetale (cartofi, ceapă și morcovi), piața relevantă a produsului, în sensul cazului investigat, a fost determinată ca fiind:

- a) *importul și comercializarea cu ridicata a cartofilor în stare proaspătă pentru consum alimentar;*
- b) *importul și comercializarea cu ridicata a morcovilor în stare proaspătă pentru consum alimentar;*
- c) *importul și comercializarea cu ridicata a cepei în stare proaspătă pentru consum alimentar.*

Piața geografică relevantă

Piața geografică relevantă, conform art.4 din Legea concurenței, reprezintă zona în care întreprinderile sunt implicate în oferta sau cererea de pe piața relevantă a produsului, în care condițiile de concurență sunt suficient de omogene și care poate fi deosebită de zonele geografice învecinate prin condiții de concurență ce diferă în mod apreciabil.

Reieșind din faptul că actele administrative adoptate de către ANSA sunt aplicate pe întreg teritoriul Republicii Moldova și produc aceleași efecte pentru toate persoanele juridice cărora le sunt adresate, precum și majorarea prețurilor pentru produsele vizate a avut loc pe întreg teritoriu Republicii Moldova, piața geografică relevantă poate fi determinată ca fiind *teritoriul Republicii Moldova*.

Piața relevantă în sensul cazului investigat este definită drept:

- a) *importul și comercializarea cu ridicata a cartofilor în stare proaspătă pentru consum alimentar pe teritoriul Republicii Moldova;*
- b) *importul și comercializarea cu ridicata a morcovilor în stare proaspătă pentru consum alimentar pe teritoriul Republicii Moldova;*
- c) *importul și comercializarea cu ridicata a cepei în stare proaspătă pentru consum alimentar pe teritoriul Republicii Moldova.*

Perioada supusă examinării

În vederea stabilirii perioadei supuse examinării s-a ținut cont de următoarele:

- a) ordinul ANSA nr.12 din 11.01.2019 privind Programul de monitorizare în domeniul sănătății plantelor, organismelor modificate genetic și furajelor la import pentru anul 2019,
- b) perioada în care au fost înregistrate majorări semnificative a prețului de comercializare a cartofilor, și anume, perioada aprilie - mai 2019.

Astfel, perioada de timp supusă examinării, în sensul cazului investigat este 01.01.2019 – 31.05.2019.

III. Acte și fapte constatate

Urmare a examinării materialelor acumulate în cadrul investigației, a interviurilor desfășurate și a actelor ridicate în cadrul inspecțiilor la întreprinderile care importă și comercializează cu ridicata cartofi, ceapă și morcovi, s-au constatat următoarele:

1. În rezultatul analizării informațiilor din mass-media¹ privind majorarea prețului la cartofi, în lunile aprilie-mai 2019 a fost constatată creșterea sincronizată, bruscă și substanțială a prețurilor la cartofi - produs de primă necesitate.
2. Urmare a informației apărute în mass-media privind „majorarea nejustificată” a prețului la cartofi, la data de 13.05.2019, ANSA a emis un comunicat de presă prin care a menționat următoarele:
 - a) *„actualmente, importul de cartofi din Belarus și alte țări se efectuează de cca. 15 agenți economici”;*

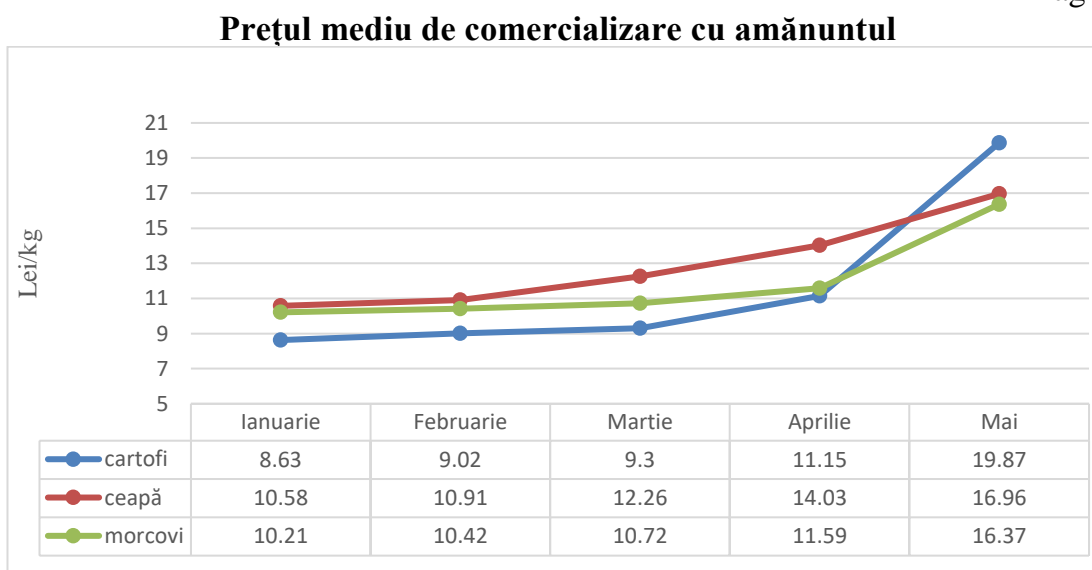
¹<http://tvrmdova.md/social/legumele-au-ajuns-sa-coste-aproape-cat-carnea-preturile-au-crescut-cu-31-5/>
https://www.publika.md/pretul-cartofilor-a-luat-o-razna-un-kg-costa-in-medie-16-lei_3042225.html
<https://sputnik.md/opinie/20190510/25878163/Cartofii-la-preturi-europene-produs-de-lux-Moldova-Foto.html>
<https://cotidianul.md/2019/05/12/foto-cartofii-din-moldova-cei-mai-scumpi-din-europa-cat-costa-in-alte-tari-europene/>
<https://agora.md/stiri/56976/n-am-vazut-asa-preturi--cartofii--de-trei-ori-mai-scumpi-decat-acum-un-an-video>
<https://radiochisinau.md/explozia-preturilor-la-cartofi-in-rmoldova-cat-costa-in-alte-tari-europene-cotidianulmd---87181.html>

- b) „în perioada 26.03.2019 – 13.05.2019 au fost monitorizate 121 de loturi de cartofi importați din Belarus, 19 loturi au fost neconforme și au fost returnate în țara de origine. Loturile neconforme au fost infectate de obiectul de carantină *Clavibacter michiganensis* supsp. *sepedonicus* (putregaiul brun al cartofului) ceea ce a confirmat laboratorul acreditat din România”;
- c) „actualmente, importul de cartofi se realizează din următoarele state: Republica Belarus, România, Ucraina, Federația Rusă, Israel, Republica Polonă, Republica Federală Germania, ș.a.”
3. În vederea identificării problemelor concurențiale pe piața importului și comercializării produselor alimentare vegetale a fost examinat cadrul normativ, organizarea și funcționalitatea pieței. Astfel, se constată că la prima etapă, mărfurile ce urmează a fi importate sunt supuse controlului fitosanitar de către ANSA, care după caz, prelevă probe și ulterior, se pronunță asupra posibilității de supunere a mărfii procedurii de import sau returnarea acesteia în țara de origine. Ulterior efectuării procedurilor vamale de import, marfa are liber de vamă și poate fi comercializată către consumator.

Astfel, au fost examinate informațiile prezentate de părți, din baza de date a Serviciului Vamal, informația statistică disponibilă, etc.

4. Prin scrisorile nr. DA-05/122-1133 din 14.05.2019 și nr. DA-06/213-1449 din 21.06.2019 au fost solicitate informații de la Biroul Național de Statistică referitor la volumul lunar importat, volumul lunar al producției autohtone și prețul mediu lunar de comercializare a cartofilor, cepelor și morcovilor. Astfel, potrivit datelor furnizate, prețul mediu de comercializare cu amănuntul a cartofilor, morcovului și cepei, în perioada ianuarie-mai 2019, au fost după cum urmează:

Diagrama 1

Sursa: scrisorile Biroului Național de Statistică nr.04-3-12/30 din 22.05.2019 și nr.04-3-12/36 din 25.06.2019

5. Urmare a examinării informațiilor din Baza de date a Serviciului Vamal a fost sesizat faptul că la importul cartofilor a fost înregistrat un trend descrescător în perioada martie-mai 2019 (Tabelul 1):

Tabelul 1

**Cantitatea, cota și prețul mediu de import lunar al cartofilor
în perioada 01.01-31.05.2019**

Nr.	Luna	Cantitate (tone)	Cota de import (%)	Preț mediu de import (lei/kg)
1	Ianuarie	5 888,45	19,49	4,29
2	Februarie	7 811,78	25,85	4,54
3	Martie	8 024,11	26,55	4,81
4	Aprilie	4 777,80	15,81	5,00
5	Mai	3 715,19	12,29	6,81
	Total	30 217,35		

Sursa: Portalul Serviciului Vamal al Republicii Moldova

6. Urmare a examinării informațiilor din Baza de date a Serviciului Vamal, referitor la importul de morcov se constată următoarele:

Tabelul 2

**Cantitatea, cota și prețul mediu de import lunar al morcovilor
în perioada 01.01-31.05.2019**

Nr.	Luna	Cantitate (tone)	Cota de import (%)	Preț mediu de import (lei/kg)
1	Ianuarie	476,37	26,01	6,53
2	Februarie	255,46	13,95	6,59
3	Martie	257,59	14,07	6,57
4	Aprilie	177,61	9,70	6,97
5	Mai	664,29	36,27	8,21
	Total	1 831,34		

Sursa: Portalul Serviciului Vamal al Republicii Moldova

7. În rezultatul examinării informației din Baza de date a Serviciului Vamal, referitor la importul cepei se constată următoarele:

Tabelul 3

**Cantitatea, cota și prețul mediu de import lunar al cepei
în perioada 01.01-31.05.2019**

Nr.	Luna	Cantitate (tone)	Cota de import (%)	Preț mediu de import (lei/kg)
1	Ianuarie	2 517,96	21,89	5,44
2	Februarie	3 558,83	30,93	5,06
3	Martie	1 955,79	17,00	6,81
4	Aprilie	2 305,30	20,04	7,42
5	Mai	1 166,99	10,14	9,88
	Total	11 504,89		

Sursa: Portalul Serviciului Vamal al Republicii Moldova

Urmare a coroborării datelor din Diagrama 1 și Tabelele 1-3 se pot concluziona că pentru primele 5 luni ale anului 2019:

- creșterea prețului mediu de comercializare al cepei (cu 60%) este inferior creșterii prețului mediu de import (cu 80 %);
- creșterea prețului mediu de comercializare al morcovului cu cca. 6 lei/kg (60%) este relativ superioară creșterii prețului mediu de import cu cca. 1,7 lei/kg (30%);
- creșterea prețului mediu de comercializare al cartofilor cu cca. 11 lei/kg este net superioară creșterii prețului mediu de import cu 2,52 lei/kg.

Astfel, se poate enunța faptul că creșterea esențială a prețurilor a fost pe piața cartofilor, modificările de preț pentru ceapă și morcov fiind similare sau nesemnificative.

8. Totodată, se menționează că din analiza informațiilor statistice și din mass-media disponibile cu privire la evoluția prețurilor la cartofi, ceapă și morcov în țările vecine – România și Ucraina, se constată că tendința de majorare semnificativă a prețurilor la cartofi, în perioada aprilie-mai 2019, nu are un caracter regional.
9. În rezultatul examinării informației din Baza de date a Serviciului Vamal, s-a constatat că în perioada 01.01-31.05.2019 au fost importați cartofi (cod tarifar 07019) din următoarele țări:

Tabelul 4

**Structura importului de cartof după țara de origine
în perioada 01.01-31.05.2019**

Nr. d/o	Luna	Cantitatea importată (tone) după țara de origine					Total
		Belarus	Ucraina	F. Rusă	Polonia	România	
1.	Ianuarie	5059,97	703,75	-	103,77	20,97	5888,45
2.	Februarie	6606,87	637,75	126,00	316,01	65,00	7811,78
3.	Martie	7422,92	401,50	63,50	70,20	66,00	8024,11
4.	Aprilie	4431,81	63,00	231,00	30,00	-	4777,80
5.	Mai	1607,80	384,94	1532,56	177,10	-	3715,19

Sursa: Portalul Serviciului Vamal al Republicii Moldova

Urmare a analizei datelor din Tabelul 4, se constată că în perioada ianuarie – mai 2019 cele mai mari cantități de cartofi au fost importate din Republica Belarus, importurile înregistrând o cotă medie lunară de cca.80%.

De asemenea, cantitatea medie de cartofi importată din Republica Belarus în primele patru luni ale anului 2019 a fost de cca. 5880 tone/lună. În luna mai 2019, cantitatea de cartofi importați din Republica Belarus s-a diminuat cu **72%**, față de media primelor patru luni, ajungând până la 1607 tone.

În rezultatul examinării informațiilor din Baza de date a Serviciului Vamal pentru 01.01 -31.05.2019 se constată că cei mai mari importatori de cartofi, sunt următoarele întreprinderi:

**Întreprinderile care au importat cartofi
în perioada 01.01-31.05.2019**

Nr.	Denumire întreprindere	Cantitate (tone)	Valoarea statistică (milioane lei)	Cota (%)
1	(...)	(...)	(...)	14,87
2	(...)	(...)	(...)	12,45
3	(...)	(...)	(...)	9,65
4	(...)	(...)	(...)	8,03
5	(...)	(...)	(...)	6,41
6	(...)	(...)	(...)	6,23
7	(...)	(...)	(...)	3,34
8	(...)	(...)	(...)	1,74
	Total întreprinderi (1-8)	20366,45	(...)	62,72
	Total import	32469,73	(...)	100

Sursa: Portalul Serviciului Vamal al Republicii Moldova

10. Conform proceselor-verbale de interviu din 24.05.2019 administratorii întreprinderilor care importă și comercializează cu ridicata produse alimentare vegetale au declarat că nu au existat înțelegeri între întreprinderi în vederea stabilirii prețurilor de comercializare, fiecare acționând independent. Totodată, a fost menționat că:

- a) prețurile de comercializare a cartofilor s-au majorat datorită lipsei importurilor;
- b) diminuarea importului de cartofi (preponderent din Republica Belarus) s-a datorat Ordinului ANSA din 16.04.2019, care a dus la crearea unui deficit de marfă pe piață, ca urmare majorându-se considerabil prețul de comercializare cu amănuntul;
- c) principalele aspecte care au condiționat majorarea prețurilor la cartofi au fost: prelevarea probelor de către ANSA, returul camioanelor - care au generat costuri suplimentare etc.

Adițional, în corespondența cu unele întreprinderile, acestea au comunicat:

a) *stabilirea prețului la cartofi este influențată în mod direct de anumite mecanisme de piață care sunt dependente de volumul pieței, raportul dintre cerere, ofertă, cursul valutar etc., iar factorii care au dus la majorarea prețurilor au fost:*

- *depistarea în loturile mari din Republica Belarus a agentului patogen „Clavibacter” și ca rezultat interzicerea importurilor de la cei mai mari exportatori din țara respectivă, în timp ce Republica Belarus oferea cel mai avantajos preț în regiune, de 200-270 euro per tonă;*
- *crearea barierelor administrative și fitosanitare din partea ANSA și Vama RM, prin care s-a majorat termenul de devamare a mărfii de la 1-2 ore - la 5-7 zile, cauza fiind efectuarea încercărilor de laborator cu durată de 4-5 zile. Acest factor demotivează importul și generează costuri suplimentare legate de penalități achitate companiilor de transport pentru reținerea*

transportului în vamă și legate de alterarea mărfii importate;

b) principala țară de import a cartofilor în anul 2019 a fost Republica Belarus și datorită faptului că ANSA a inițiat procedura de verificare la hotar a fiecărui lot de cartofi, în vederea depistării „Clavibacter michiganensis”, cu returnarea lotului în țara de origine. La hotar s-au blocat zeci de autocamioane cu cartofi, din contul faptului că analiza durează 48 ore. Deci, în urma acestei situații s-a creat deficit de cartofi pe piața internă, iar comercianții intermediari au profitat și au ridicat prețurile după bunul lor plac.

11. La 27-29 mai 2019 au fost efectuate inspecții la întreprinderile (...) și (...).
În cadrul inspecției din 29.05.2019 la (...) au fost ridicate copii ale ordinelor ANSA: nr.216 din 23.05.2019, nr.178 din 22.04.2019, nr.170 din 16.04.2019 și nr.141 din 04.04.2019.
12. Prin scrisoarea nr. DA-05/117-1128 din 13.05.2019 și nr. DA-06/157-1331 din 06.06.2019 au fost solicitate informații de la întreprinderile (...) referitor la sursa de achiziționare a cartofilor, prețul de achiziție, prețul de import etc., pentru perioada 01.03-06.06.2019.
13. Astfel, au fost examinate tranzacțiile de vânzare-cumpărare de cartofi, realizate în perioada martie-mai 2019, între principalii importatori de cartofi și alte întreprinderi și instituții, care achiziționează cartofi în scopul revânzării (în afară de supermarketele, care au fost examinate separat) sau în calitate de materie primă utilizată pentru fabricarea produselor finite (cantine, întreprinderi din domeniul HoReCa) (Tabelul 6).

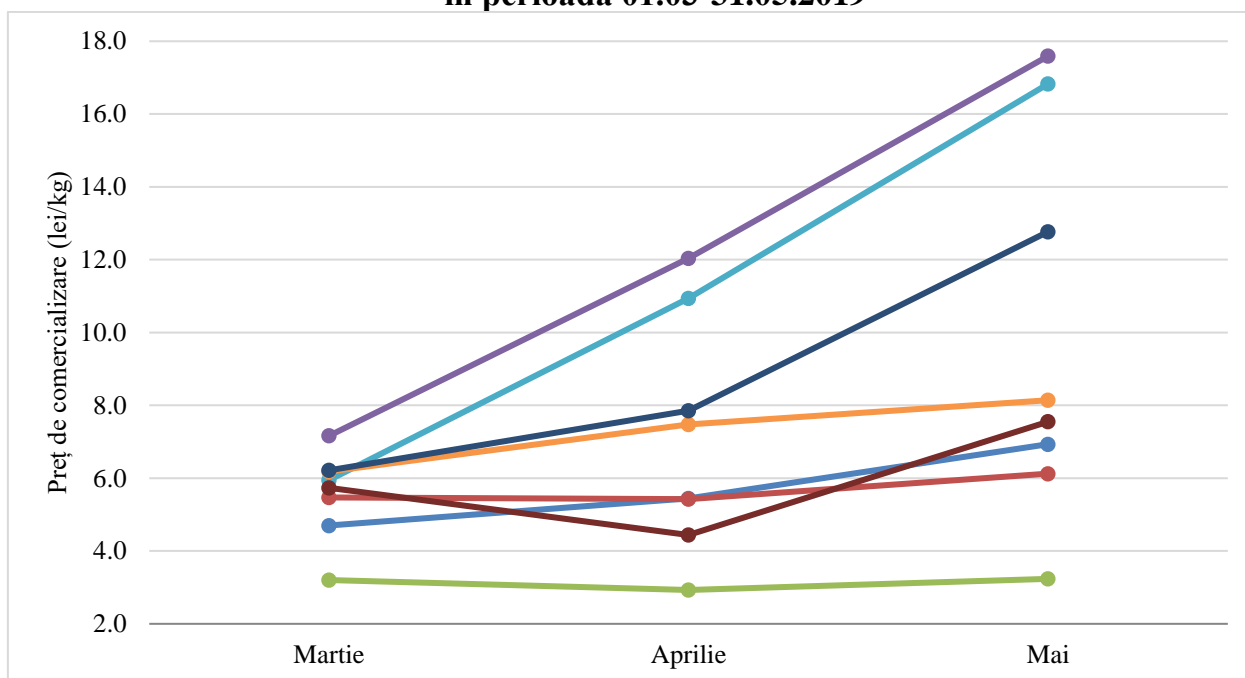
Tabelul 6

**Prețurile de comercializare a cartofilor către întreprinderi și instituții
în perioada 01.03-31.05.2019**

Denumirea importatorului	Martie		Aprilie		Mai		Creșterea martie-mai	
	Pretul mediu (lei/kg, fără TVA)	Abatere de la prețul mediu (%)	Pretul mediu, (lei/kg, fără TVA)	Abaterea de la prețul mediu (%)	Pretul mediu (lei/kg, fără TVA)	Abatere de la prețul mediu (%)	(lei/kg)	(%)
(...)	(...)	-22,11%	(...)	18,50%	(...)	-8,90%	(...)	32,20%
(...)	(...)	-4,90%	(...)	18,15%	(...)	-23,29%	(...)	10,65%
(...)	(...)	-79,38%	(...)	-51,58%	(...)	-133,44%	(...)	1,06%
(...)	(...)	19,87%	(...)	63,12%	(...)	57,08%	(...)	59,28%
(...)	(...)	3,48%	(...)	59,40%	(...)	55,13%	(...)	64,66%
(...)	(...)	7,18%	(...)	40,59%	(...)	7,25%	(...)	24,04%
(...)	(...)	7,66%	(...)	43,49%	(...)	40,87%	(...)	51,32%
Mediu	(...)		(...)		(...)		(...)	23,97%

Sursa: corespondența cu întreprinderile (...)

Evoluția prețurilor de comercializare a cartofilor către întreprinderi și instituții în perioada 01.03-31.05.2019

14. În urma analizei informațiilor sintetizate, se constată că prețul mediu (fără TVA) în cadrul acestor tranzacții, a înregistrat o creștere de cca 24% pe parcursul perioadei examinate, de la 5,74 lei/kg în luna martie la 7,55 lei/kg în luna mai. Totuși, prețul mediu de comercializare în luna aprilie a fost de 4,44 lei/kg, mai mic cu 1,30 lei/kg decât în luna martie, scăderea fiind bazată, în principal, pe prețul mediu redus de (...) lei/kg practicat de către întreprinderea (...), a căror vânzări au constituit în jur de 42% din totalul tranzacțiilor examinate.
15. Deși toate întreprinderile importatoare au înregistrat o creștere a prețului de comercializare a cartofilor în perioada martie-mai 2019, acesta se deosebește mult de la o întreprindere la alta, fiind înregistrate majorări de la 0,03 lei/kg (1,06%) în cazul întreprinderii (...) (de la (...) lei/kg la (...) lei/kg), până la 10,88 lei/kg, sau 64,66%, în cazul cartofilor spălați și fasonați în pungi de 1,5-15 kg, comercializați de către întreprinderea (...) (de la (...) lei/kg la (...) lei/kg).
16. Totodată se observă, că în fiecare dintre cele 3 luni examinate prețurile de vânzare practicate de către importatori în raport cu alte întreprinderi diferă semnificativ, înregistrându-se abateri esențiale de la prețul mediu al pieței. În general, cele mai mici prețuri au fost înregistrate de către (...) și (...) (preț cu până la 133% și, respectiv, 23% mai mic decât prețul mediu al pieței în luna mai), iar cele mai mari - de către (...), atât pentru cartofii vânduți în vrac, cât și pentru cei spălați și fasonați - cu până la 63% mai mare decât prețul mediu din aprilie 2019.
17. Totodată, au fost examinate vânzările de cartofi pentru perioada martie-mai 2019, între principalii importatori de cartofi și cumpărători: persoane fizice,

întreprinderi individuale și gospodării țărănești, inclusiv deținătorii de patentă, care au procurat cartofi pentru consumul personal, sau în scopul revânzării (Tabelul 7).

Tabelul 7

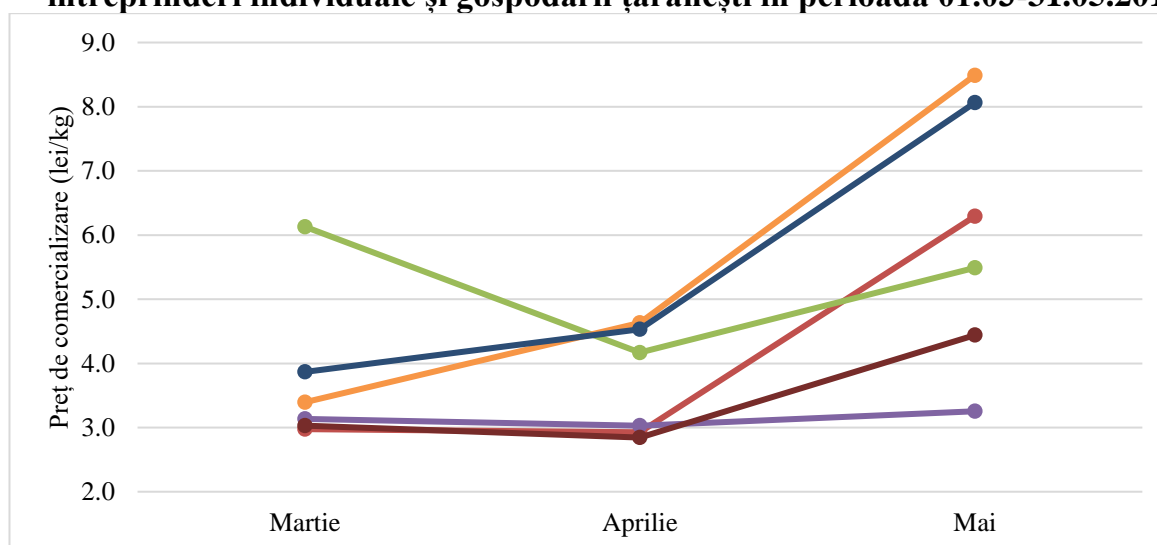
Prețurile de comercializare a cartofilor către persoane fizice, întreprinderi individuale și gospodării țărănești în perioada 01.03-31.05.2019

Denumirea importatorului	Martie		Aprilie		Mai		Creșterea martie-mai,	
	Pretul mediu (lei/kg, fără TVA)	Abatere de la prețul mediu (%)	Pretul mediu, (lei/kg, fără TVA)	Abaterea de la prețul mediu (%)	Pretul mediu (lei/kg, fără TVA)	Abatere de la prețul mediu (%)	lei	%
(...)	(...)	-34,52%	(...)	-39,06%	(...)	14,82%	(...)	111,61%
(...)	(...)	34,73%	(...)	2,37%	(...)	2,31%	(...)	-10,47%
(...)	(...)	-27,57%	(...)	-34,39%	(...)	-64,74%	(...)	3,77%
(...)	(...)	60,93%	(...)	45,19%	(...)		(...)	
(...)	(...)	-17,82%	(...)	12,12%	(...)	36,86%	(...)	150,05%
(...)	(...)	-3,44%	(...)	10,19%	(...)	33,52%	(...)	108,49%
(...)	(...)	-32,02%	(...)	-43,10%	(...)	-20,72%	(...)	46,54%
Mediu	(...)		(...)		(...)		(...)	33,98%

Sursa: corespondența cu întreprinderile (...)

Diagrama 3

Evoluția prețurilor de comercializare a cartofilor către persoane fizice, întreprinderi individuale și gospodării țărănești în perioada 01.03-31.05.2019

18. Din analiza informațiilor acumulate, se reține că prețul mediu de piață în cadrul acestor tranzacții, fără TVA, a înregistrat o creștere continuă de cca. 34% pe parcursul perioadei examinate, de la 4 lei/kg în luna martie la 5,36 lei/kg în luna mai.

19. Examinând evoluția prețurilor practicate de fiecare întreprindere separat, se constată că, în perioada martie-mai 2019, au existat, majorări de preț, începând cu 0,12 lei/kg (3,8%) pentru (...) (de la (...) lei/kg la (...) lei/kg) și până la 5,09 lei/kg (150%) în cazul (...) (de la (...) lei/kg la (...) lei/kg), cât și reduceri de 0,64 lei/kg (cca.10,5%) în cazul (...) (de la (...) lei/kg la (...) lei/kg).

20. Totodată, se observă că în fiecare dintre cele 3 luni examinate prețurile de vânzare practicate de către importatori în raport cu persoanele fizice, întreprinderi individuale și gospodării țărănești, diferă semnificativ, înregistrându-se abateri esențiale de la prețul mediu al pieței, atât pozitive, cât și negative. În general, prețuri mai mici decât media pieței au fost înregistrate de către (...) și (...) (preț cu până la 65% și, respectiv, 43% mai mic decât prețul mediu al pieței în luna mai și, respectiv, aprilie), iar cele mai mari - de către (...), cu până la 61% mai mare decât prețul mediu al pieței în luna martie 2019.
21. Reieșind din cele expuse se constată lipsa probelor care ar confirma coordonarea prețurilor sau a creșterilor de preț, practicate de către întreprinderile importatoare de cartofi în raport cu persoane fizice, instituții, întreprinderi, întreprinderi individuale, gospodării țărănești și deținători de patente.
22. Totodată, existența intermediarilor între etapele de import și comercializare a produselor către client/consumatorul final creează circumstanțe prielnice de majorare semnificativă a prețului de piață, inclusiv prin lipsa unei evidențe fiscale stricte, precum în cazul altor tipuri de întreprinderi.
- În acest sens se menționează că potrivit art. 3 alin. (3) din Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93 din 15.09.1998, asupra titularului patentei nu se extind cerințele privind prezentarea dărilor de seamă financiare și statistice, ținerea evidenței contabile și financiare, efectuarea operațiilor de casă și decontărilor, precum și prevederile art.90 din Codul fiscal, fapt ce duce la extinderea fenomenului de comerț necontrolat care include și imposibilitatea documentării majorărilor de prețuri.
23. Deși cartofii constituie un produs de larg consum, iar cerința de consum față de cartofi în preajma sărbătorilor pascale este una înaltă, potrivit datelor vamale importurile de cartofi au avut un trend negativ în aprilie-mai 2019.
24. În contextul reducerii considerabile a importului de cartofi, în scopul identificării existenței unor bariere care ar favoriza reducerea cantității de produs importat au fost examinate acțiunile autorităților publice responsabile de controlul de carantină fitosanitară astfel, s-au constatat următoarele:
- a) Prin Ordinul ANSA nr.96 din 11.03.2019 cu privire la executarea programelor de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor pentru a. 2019, a fost dispusă prelevarea mostrelor de plante și produse vegetale la posturile de inspecție la frontieră pentru cartofii de import din țările: „Ucraina, România și Belarusi”.
 - b) Prin Ordinul ANSA nr.141 din 04.04.2019, a fost dispusă prelevarea probelor din următoarele 5 loturi de import de cartofi de la întreprinderea КФХ „Диана III” din Republica Belarus și stoparea loturilor respective în postul vamal, până la primirea rezultatelor de laborator.
 - c) Prin Ordinul ANSA nr.168 din 15.04.2019, a fost dispusă monitorizarea tuturor importurilor de cartofi, cu prelevarea de mostre și efectuarea încercărilor de

laborator la „*Clavibacter michiganensis subst. Sepedonicus*”, de la exportatorul КФХ „Диана ИП” din Republica Belarus.

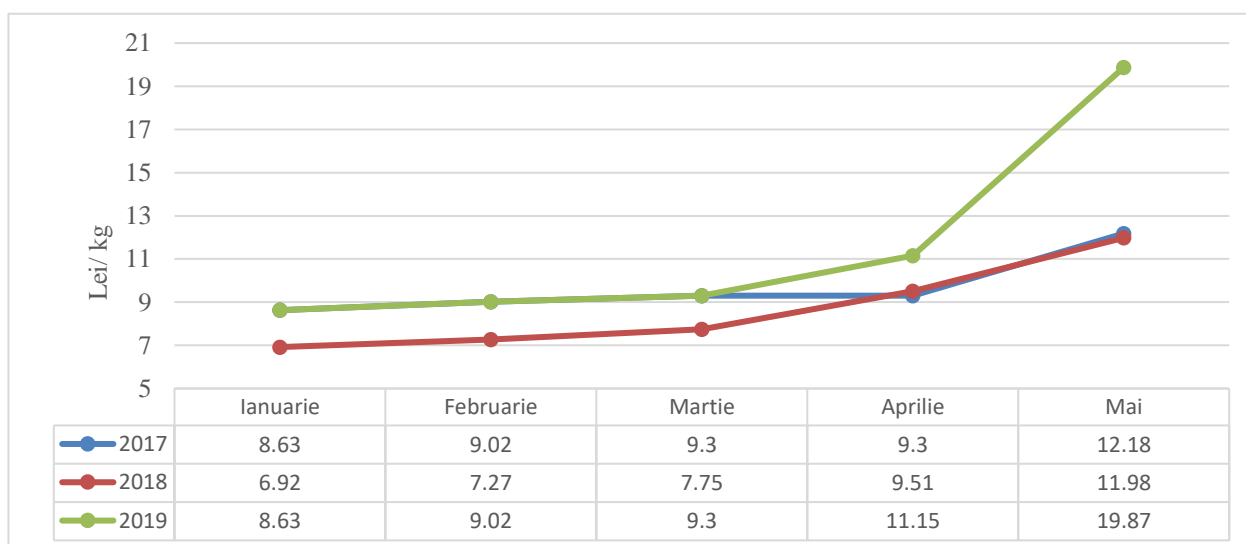
- d) Prin Ordinul ANSA nr.170 din 16.04.2019, a fost dispusă monitorizarea importurilor de cartofi din Republica Belarus.
- e) Prin Ordinul ANSA nr.178 din 22.04.2019, a fost abrogat ordinul nr.170 din 16.04.2019 și dispusă monitorizarea importurilor de cartofi de la întreprinderile КФХ „Диана ИП” și ИП „Ласевич Ирина Васильевна” din Republica Belarus.
- f) Prin Ordinul ANSA nr.187 din 26.04.2019, a fost dispusă prelungirea controalelor fitosanitare întărite pentru loturile de cartofi importați din Republica Belarus.

25. Conform scrisorii nr. 01-6/1582 din 26.06.2019 ANSA a comunicat că în lunile aprilie-mai 2019 au fost returnate în total 22 de camioane în țara de origine Republica Belarus.

26. În Diagrama 4 se constată că deși în martie-mai prețul cartofilor este în creștere și poate fi atribuită la o modificare sezonieră, modificarea de preț în 2019 este net superioară mediei sezoniere. Astfel, se constată că acțiunile ANSA de stabilire a prelevării probelor doar din loturile de cartof importate din Republica Belarus, au condiționat un deficit de marfă pe piață, care în consecință a cauzat majorarea prețului de comercializare.

Diagrama 4

Prețul mediu de comercializare a cartofilor

Sursa: Scrisoarea Biroului Național de Statistică nr.04-3-12/30 din 22.05.2019.

27. Prelevarea probelor pentru expertize fitosanitare la agentul patogen *clavibacter*, se face în baza Anexei nr. 13 la Hotărârea Guvernului nr.558 din 22.07.2011 privind măsurile de urgență din domeniul fitosanitar pentru a preveni introducerea și răspândirea în Republica Moldova a unor organisme dăunătoare plantelor, produselor vegetale și altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară.

28. Deficitul de marfă pe piață, s-a datorat staționării la frontieră a loturilor de cartofi în perioada în care era dispusă monitorizarea cu prelevarea probelor și efectuarea expertizelor de laborator.

29. Un alt factor care a influențat blocajul a fost evidențiat în cadrul desfășurării inspecțiilor la sediile întreprinderilor importatoare și confirmat prin scrisoarea nr.01-6/1582 din 26.06.2019 parvenită de la ANSA, conform căreia „*reieșind din specificul organismului analizat (Clavibacter miciganensis spp sepedonicus), a modalității acestuia de răspândire în produs și a faptului că IP LCF nu are acreditată metoda de testare prin imunofluorescență IF la organismul menționat, beneficiarul încercărilor de laborator poate depune o cerere de verificare a rezultatului obținut într-un alt laborator acreditat. Cel mai apropiat și de referință laborator pentru testarea la prezența Clavibacter miciganensis spp sepedonicus este Laboratorul Central Fitosanitar de la București, Voluntari, România*”, ceea ce necesită investiții suplimentare și durează în timp.

Astfel, deși în comunicatul de presă ANSA a fost reflectat faptul că în rezultatul monitorizării în perioada 26.03.2019 – 13.05.2019 au fost infectate cu bacteria *Clavibacter* 19 loturi, fapt confirmat de laboratorul acreditat din România. Până la momentul adoptării prezentei Decizii, careva informații referitoare la rezultatele analizelor de la laboratorul din România nu au fost prezentate, respectiv loturile fiind returnate în țara de origine în baza unor suspiciuni.

Urmare, prin intensificarea monitorizării loturilor de cartof originare din Republica Belarus, au fost reduse cotele de import ale întreprinderilor care importau cartofi preponderent din Republica Belarus, fiind create în context, condiții favorabile întreprinderilor importatoare din țări precum Federația Rusă, și Ucraina, respectiv apariția pe piață a unor noi importatori.

Barierile administrative și fitosanitare create în rezultatul intensificării monitorizării importurilor de cartofi din Republica Belarus, reducerea considerabilă a ofertei de produs disponibil pentru a fi comercializat pe piața Republicii Moldova și majorarea cheltuielilor suportate de importatorii vizați de monitorizare, au condiționat circumstanțe favorabile pentru apariția unor noi importatori. Totodată, circumstanțele respective au generat majorarea prețului de comercializare a cartofilor către consumatorii finali.

Prin urmare, deși în planul de monitorizare a fost dispusă prelevarea probelor din loturile de cartof originare din Republica Belarus, Ucraina și Polonia, ANSA a intensificat controalele doar pentru loturile importate din Republica Belarus. În consecință, se constată că prin acțiunile ANSA au fost limitate drepturile de comercializare a întreprinderilor care cad sub incidența monitorizării și stabilire a condițiilor discriminatorii neprevăzute de lege pentru activitatea acestora.

Totodată, suplimentar este de menționat că, conform prevederilor Directivei 93/85/CEE a Consiliului UE din 4 octombrie 1993 privind combaterea veștejirii bacteriene a cartofului, agentul patogen se răspândește în principal prin

contaminarea cartofilor ca urmare a contactului cu alți cartofi infectați. În context, sunt instituite și măsuri speciale de acțiune în asemenea cazuri².

Astfel, urmare a coroborării datelor Serviciului Vamal cu informația prezentată de ANSA, au fost identificate mai multe tranzacții de import în perioada retururilor unor loturi de cartofi, de proveniență de la același exportator din Republica Belarus (Tabelul 8).

Tabelul 8

**Tranzacții de import/ retur a loturilor de cartofi
din Republica Belarus în perioada aprilie-mai 2019**

Nr.	Prelevare/ Import	Exportator	Importator	Statut
1.	05.04.2019	(...)	(...)	Retur 09.04.2019/ 14.04.2019
	09.04.2019	(...)	(...)	Import
2.	21.04.2019	(...)	(...)	Retur 24.04.2019
	21.04.2019	(...)	(...)	Import
3.	24.04.2019	(...)	(...)	Retur 26.04.2019
	24.04.2019	(...)	(...)	Import
	25.04.2019	(...)	(...)	Import
4.	25.04.2019	(...)	(...)	Retur 27.04.2019
	25.04.2019	(...)	(...)	Import
	26.04.2019	(...)	(...)	Import
	26.04.2019	(...)	(...)	Import
5.	15-05-2019	(...)	(...)	Import
	16-05-2019	(...)	(...)	Import
	18-05-2019	(...)	(...)	Import
	18.05.2019	(...)	(...)	Retur 25.05.2019
	20-05-2019	(...)	(...)	Import
	20-05-2019	(...)	(...)	Import
	20-05-2019	(...)	(...)	Import
	20-05-2019	(...)	(...)	Import
	21-05-2019	(...)	(...)	Import
21-05-2019	(...)	(...)	Import	
6.	19.05.2019	(...)	(...)	Retur 23.05.2019
	19.05.2019	(...)	(...)	Import
	19.05.2019	(...)	(...)	Import
	20.05.2019	(...)	(...)	Import

Sursa: baza de date a Serviciului vamal și rapoartele de încercări ale loturilor returnate.

² Conform pct.10 subpct.1) din anexa nr.13 la Hotărârea Guvernului nr.558/2011, în cazul în care testele de laborator efectuate oficial sau testele monitorizate oficial, confirmă prezența organismului într-o mostră de tuberculi, plante sau părți de plante, organul de control fitosanitar, luând în considerare principiile științifice fundamentate, biologia organismului și sistemele particulare de producție, comercializare și prelucrare, declară contaminate tuberculii sau plantele, transportul și/sau lotul, precum și utilajul, vehiculele, containerele, depozitele sau părți din acestea și oricare alte obiecte, inclusiv ambalajele din care a fost prelevată proba și, dacă este cazul, locul, respectiv locurile de producție, precum și câmpul, respectiv câmpurile de unde au fost recoltați tuberculii sau plantele.

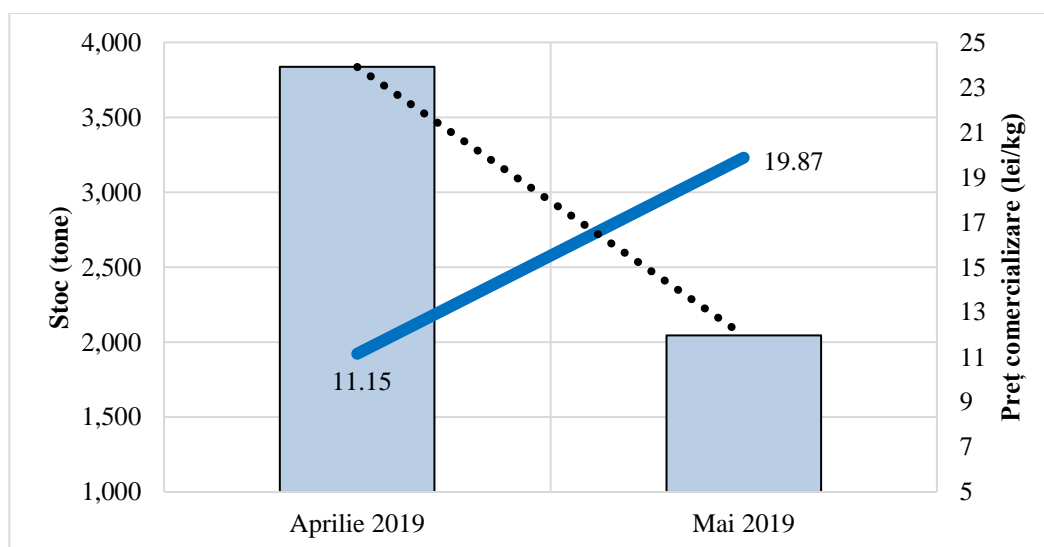
Conform pct.16 din anexa nr.13 la Hotărârea Guvernului nr.558/2011, toate utilajele, vehiculele, containerele, depozitele, părți din acestea sau orice alte obiecte, inclusiv materialul de ambalare, declarate contaminate conform pct.10 subpct.1) sau considerate ca probabil contaminate conform pct.10 subpct.2) trebuie distruse sau curățate și decontaminate, utilizându-se metodele corespunzătoare prevăzute la pct.3 din anexa nr.4. După dezinfectie aceste obiecte nu mai sunt considerate ca fiind contaminate.

Conform informațiilor reflectate în Tabelul 8, au avut parte de un tratament diferențiat în lipsa oricăror criterii clare întreprinderile (...). Astfel, deși exportul a fost realizat de la aceleași întreprinderi din Belarus, în aceeași perioadă de timp, rezultatele controalelor fitosanitare au fost diferite, unele loturi fiind returnate în țara de origine.

În acest sens se evidențiază faptul că prin acțiunile ANSA a fost creat un deficit de marfă care a generat majorarea semnificativă a prețurilor la cartofi doar în baza unor suspiciuni, nefiind respectate prevederile Hotărârii Guvernului nr.558 din 22.07.2011 privind măsurile de urgență din domeniul fitosanitar pentru a preveni introducerea și răspândirea în Republica Moldova a unor organisme dăunătoare plantelor, produselor vegetale și altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară. Astfel, în Diagrama 6 este reprezentată evoluția stocurilor disponibile în perioada aprilie-mai 2019, precum și evoluția prețului de comercializare cu amănuntul a cartofilor.

Diagrama 6

Stocurile importatorilor de cartofi și prețul de comercializare în perioada aprilie-mai 2019

Din Diagrama 6 se constată pentru perioada aprilie-mai 2019 o diminuare a stocului disponibil la principalii importatori de cartofi de cca. 1,9 ori. Totodată, este evidențiată majorarea semnificativă a prețului de comercializare cu amănuntul a cartofilor, de la 11,15 lei/kg, până la 19,87 lei/kg.

Totodată, ținând cont de modificările sezoniere și dinamica prețului de comercializare a cartofilor în anii precedenți, modificarea sezonieră urma să fie de până la 12-13 lei/kg, și nu până la 19,87 lei/kg.

Urmare a celor expuse supra, acțiunile ANSA din lunile aprilie-mai 2019 care au cauzat deficit de cartofi pe piață, au condiționat majorarea semnificativă a prețului de comercializare cu amănuntul a acestora.

În contextul celor relatate, prin majorarea prețului de comercializare a cartofilor a fost cauzat un prejudiciu consumatorului final în valoare de circa 78,8 milioane

lei³. În vederea estimării prejudiciului menționat s-a ținut cont de populația rezidentă a Republicii Moldova⁴, consumul mediu lunar⁵, elasticitatea cererii și diferența prețului de comercializare a cartofilor în luna mai 2019 și, respectiv luna mai 2018.

IV. Calificarea legală a acțiunilor constatate

A. Conform art. 12 alin. (1) din Legea concurenței, sunt interzise orice acțiuni sau inacțiuni ale autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale care restrâng, împiedică sau denaturează concurența precum:

- a) limitarea drepturilor întreprinderilor de procurare ori comercializare;
- b) stabilirea de condiții discriminatorii sau acordarea de privilegii pentru activitatea întreprinderilor, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute de lege;
- c) stabilirea de interdicții sau restricții, neprevăzute de lege, pentru activitatea întreprinderilor;
- d) impunerea, directă ori indirectă, a întreprinderilor de a se asocia ori de a se concentra sub orice formă.

Respectiv, pentru a cădea sub incidența art.12 din Legea concurenței este necesară îndeplinirea următoarelor condiții:

1. existența subiectului (autorității publice);

2. existența faptei/acțiunii sau inacțiunii prin care autoritatea publică acordă privilegii sau stabilește condiții discriminatorii pentru activitatea întreprinderilor, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute de lege, limitează drepturile întreprinderilor de a procura sau de a comercializa, impune direct sau indirect întreprinderile de a se asocia sau concentra sub orice formă;

3. existența efectului asupra concurenței sau a posibilului efect ca urmare a acțiunilor sau inacțiunilor autorității publice care să împiedice, restrângă sau să denatureze concurența.

1. Existența autorității publice

În conformitate cu pct.2 și pct.3 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 27.06.2018, Agenția este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului care implementează politica statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate, este persoană juridică de drept public, care dispune de atribute specifice autorităților publice, stabilite în cadrul normativ.

Conform pct.7 și 8 din același Regulament, Agenția are misiunea de a asigura implementarea politicilor statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare, inclusiv a alcoolului etilic, a producției alcoolice, produselor vitivinicole și a berii, întreținerea unui sistem de măsuri publice menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea produselor alimentare și a materiei prime, siguranța ocupațională, precum și protecția consumatorilor în domeniul alimentar. Printre domeniile de activitate ale ANSA sunt următoarele domenii:

³ Aproximație efectuată pentru mai 2019. Prejudiciul Consumatorului = Consum lunar * (Preț_{05.2019} - Preț_{05.2018})

⁴ <http://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6416>.

⁵ Potrivit bazelor de date disponibile pe www.statistica.md, consumul anual de cartofi în Republica Moldova, în 2018, a constituit cca. 44,7 kg/persoană.

- fitosanitar și protecția plantelor;
- siguranța și calitatea alimentelor;
- protecția consumatorului în domeniul alimentar.

Potrivit art.2 alin.(1) lit. b) din Legea concurenței sub incidența acestei legi cad și autoritățile ale administrației publice centrale sau locale, în măsura în care acestea, prin deciziile emise sau prin actele adoptate, intervin pe piață, influențând direct sau indirect concurența, cu excepția situațiilor când asemenea măsuri sunt luate în aplicarea altor legi sau pentru apărarea unui interes public major.

Astfel, rezultă că ANSA este o autoritate publică în sensul prevederilor art.2 din Legea concurenței și există subiectul ce cade sub incidența art.12 din Legea concurenței.

2. Autoritatea publică acordă privilegii sau stabilește condiții discriminatorii pentru activitatea întreprinderilor, în cazul în care acestea nu sunt prevăzute de lege, limitează drepturile întreprinderilor de a procura sau de a comercializa, impune direct sau indirect întreprinderile de a se asocia sau concentra sub orice formă.

Potrivit pct.9 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.600 din 27.06.2018, Agenția realizează în domeniul fitosanitar și protecția plantelor funcțiile stabilite de Legea nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară.

Art.4 alin.(4) lit. s din Legea nr.228 din 23.09.2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară stipulează că organul de control fitosanitar asigură realizarea de măsuri fitosanitare în țară, monitorizează astfel de măsuri în statele membre ale Organizației Mondiale a Comerțului unde există condiții similare, astfel încât aceste măsuri să nu creeze discriminare între statele membre și nici obstacole camuflate în comerțul internațional la produsele importate în comparație cu produsele autohtone similare.

Conform art.10 alin.(1) din Legea cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, controlul de carantină fitosanitară se realizează prin:

- a) examinarea documentelor însoțitoare ale încărcăturii pentru export, import și tranzit în vederea constatării completivității, exactității, lizibilității, valabilității, precum și a punctului de intrare a încărcăturii;
- b) verificarea identității și a integrității încărcăturii, descrierii exacte a încărcăturii în documentele de însoțire, corespunderii certificatului fitosanitar primit sau care urmează a fi eliberat tipului de produse vegetale și de bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, verificarea absenței de încărcături neautorizate, marcării materialelor de ambalaj din lemn;
- c) controlul fizic al plantelor, produselor vegetale și al bunurilor conexe prin examinarea lor vizuală în scopul identificării organismelor dăunătoare, inclusiv a celor de carantină, și al vectorilor de răspândire a acestora, cu prelevarea de probe în funcție de risc pentru expertiza de carantină într-un laborator acreditat;
- d) perfectarea actelor de control fitosanitar al plantelor, al produselor vegetale și al bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, al locului de

producție, emiterea deciziei privind conformitatea cu cerințele fitosanitare.

Controalele și inspecțiile fitosanitare inopinate, conform art.10 alin.(4) din Legea nr.228 din 23.09.2010, *se organizează fără nici o discriminare*, cu regularitate, la locurile de producție, de comercializare, depozitare, de utilizare, la sediul producătorilor și/sau al cumpărătorilor de plante, de produse vegetale sau de bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, precum și la punctele de intrare.

Potrivit Ordinelor nr.96 din 11.03.2019, nr.141 din 04.04.2019, nr.168 din 15.04.2019, nr.170 din 16.04.2019, nr.178 din 22.04.2019 și nr.187 din 26.04.2019, *probele urmau a fi prelevate și sigilate în posturile de inspecție la frontieră și transportate la laboratorul ÎS „Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului”* (actualmente IP „Laboratorul Central Fitosanitar”)⁶.

În conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.1209 din 05.12.2018 cu privire la aprobarea Statutului IP „Laboratorul central fitosanitar” (ca fondator fiind ANSA), este o instituție publică care are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării politicilor publice în domeniile de competență stabilite de prezentul Statut. Laboratorul este desemnat în calitate de *laborator național de referință pentru domeniile sale de competență* care sunt:

- 1) verificarea calității produselor de uz fitosanitar, a reziduurilor de pesticide în plante și produsele vegetale;
- 2) verificarea calității materialului semincer și săditor, a calității produselor agroalimentare și a produselor implicate în agricultura ecologică;
- 3) acordarea serviciilor de testare privind inofensivitatea produselor din domeniile de competență stabilite la subpct. 1)-3);
- 4) alte domenii atribuite prin actele normative, inclusiv actele fondatorului, în competența laboratorului.

Conform pct.1 din Anexa nr.13 la Hotărârea Guvernului nr.558 din 22.07.2011 privind măsurile de urgență din domeniul fitosanitar pentru a preveni introducerea și răspândirea în Republica Moldova a unor organisme dăunătoare plantelor, produselor vegetale și altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară (*în continuare Hotărârea Guvernului nr.558/2011*), măsurile privind combaterea veștejirii bacteriene a cartofului în Republica Moldova stabilesc minimul necesar de acțiuni care trebuie întreprinse pentru combaterea răspândirii în Republica Moldova a bacteriei „*Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al.”

Conform pct.3 din aceeași Anexă, organul de control fitosanitar, în temeiul prevederilor art.4 din Legea nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, efectuează controale oficiale sistematice de detectare a organismului la tuberculi și la plantele de cartof provenite de la subdiviziunile teritoriale, pentru confirmarea absenței acestuia.

Potrivit informației prezentate de ANSA la 26.06.2019, *selectarea țărilor a fost efectuată în dependență de cantitățile și frecvența importurilor de cartofi pe țară*, fapt ce contravine pct.6 din anexa nr.13 la Hotărârea Guvernului nr.558/2011,

⁶ Pct.8 din Hotărârea Guvernului nr.600 din 27.06.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

conform căruia numărul, originea, stratificarea și perioada prelevării mostrelor se decid de organul de control fitosanitar în baza informațiilor științifice și a principiilor statistice, precum și a biologiei organismului, ținând cont de sistemele de producție a cartofului existente. Fapt confirmat și prin specificul bacteriei *clavibacter*, care este răspândită în țări precum: Republica Belarus, Federația Rusă, Bulgaria, Germania, Grecia, Lituania, Letonia, Norvegia, Polonia, Slovacia, România, Turcia, Ucraina, Cehia, Kazahstan, Statele Unite ale Americii etc.

Conform prevederilor Directivei 93/85/CEE a Consiliului din 4 octombrie 1993 privind combaterea veștejirii bacteriene a cartofului, agentul patogen se răspândește în principal prin contaminarea cartofilor ca urmare a contactului cu alți cartofi infectați și prin contactul cu echipamentul de plantare, recoltare și manipulare sau cu containerele de transport și depozitare contaminate cu organismul respectiv prin contactul anterior cu alți cartofi infectați.

În context, urmare a coroborării datelor Serviciului Vamal cu informația prezentată de ANSA, au fost identificate mai multe tranzacții de import în perioada retururilor unor loturi de cartofi, de proveniență de la același exportator, aspect care indică suplimentar la atitudinea diferențiată a ANSA față de agenții economici.

Tratamentul diferențiat este probat și prin Actele privind controlul fitosanitar seria ACF nr.0261242 din 19.04.2019, seria ACF nr.0261415 din 26.04.2019 și actele de prestare a serviciilor nr.574 din 19.04.2019 și nr.762 din 26.04.2019, conform cărora intrarea mărfii a fost permisă fără prelevarea probelor, cu toate la momentul respectiv erau în vigoare ordinele ANSA prin care s-a dispus prelevarea probelor de la toate loturile de cartofi din Republica Belarus.

În consecință, se constată următoarele:

1. loturile au fost returnate doar în baza unor suspiciuni, nefiind respectat protocolul de identificare și confirmare a bacteriei *Clavibacter*.

*În acest sens se menționează că în comunicatul ANSA a fost invocat faptul că returnarea loturilor s-a realizat în țara de origine (Republica Belarus) deoarece au fost infestate cu bacteria *Clavibacter*, fapt confirmat de laboratorul acreditat din România. Totodată, în corespondența ANSA cu Consiliul Concurenței a fost indicată lipsa cererilor de verificare a rezultatelor de laborator în România. Până la momentul adoptării prezentei Decizii, careva informații referitoare la rezultatele analizelor de la laboratorul din România nu au fost prezentate.*

2. loturile au fost returnate în mod selectiv.

*Față de loturile introduse în țară de la același exportator din Belarus, în aceeași perioadă de timp, a fost o abordare selectivă. În context, având în vedere modalitatea de răspândire a bacteriei *Clavibacter* este infimă probabilitatea ca rezultatele de laborator pentru loturile din aceeași sursă să fi fost diferite.*

3. **Acțiunile/inacțiunile autorității publice restrâng, împiedică sau denaturează concurența.**

Prin adoptarea ordinelor ANSA aferente monitorizării importurilor de cartofi în perioada 01.01.2019 – 20.05.2019 a fost denaturată concurența pe piața relevantă

investigată manifestată prin limitarea drepturilor de comercializare ale întreprinderilor importatoare de cartofi din Republica Belarus, prin crearea barierei la importul mărfurilor și blocarea loturilor de cartofi în posturile vamale pentru perioada de examinare a probelor prelevate (care durează în medie 3 zile).

Totodată, au fost stabilite condiții discriminatorii, neprevăzute de lege, pentru activitatea acestor întreprinderi în raport cu întreprinderile concurente (importatoare din alte regiuni), materializată prin introducerea selectivă a regiunilor în planul de monitorizare pentru anul 2019 și a ordinelor aferente. Condițiile discriminatorii create sunt confirmate și de apariția unor noi importatori pe fondul reducerii cotei de import a întreprinderilor deja existente.

În concluzie, prin acțiunile ANSA au fost limitate drepturile întreprinderilor de comercializare, totodată fiind stabilite condiții discriminatorii, în raport cu întreprinderile care activează pe aceeași piață dar asupra cărora nu au produs efecte monitorizările ANSA, acțiuni ce contravin prevederilor art.12 din Legea concurenței.

Urmare a acțiunilor ANSA arbitrare și neargumentate au fost majorate nejustificat prețurile la cartofi, care au cauzat în consecință un prejudiciu consumatorului final în valoare de circa 78,8 milioane lei.

B. În rezultatul acțiunilor întreprinse, analizei prețurilor de comercializare a întreprinderilor, declarațiilor în cadrul interviurilor și informațiilor examinate în cadrul inspecțiilor din 27-29.05.2019, examinării modalității de stabilire a prețurilor de comercializare a cartofilor se rețin următoarele:

- Reprezentanții întreprinderilor care comercializează cartofi au comunicat că prețul la cartofi se stabilește în dependență de cererea și oferta prezentă pe piața respectivă. În lunile aprilie-mai ale anului 2019, în rezultatul acțiunilor de reglementare ale ANSA s-a creat situația în care oferta de cartofi a fost foarte scăzută în raport cu cererea, situație care a generat ulterior creșterea excesivă a prețurilor la cartofi.

- Urmare a interviurilor cu reprezentanții întreprinderilor importatoare de cartofi, precum și urmare a efectuării inspecțiilor se concluzionează lipsa schimburilor de informații strategice între întreprinderi, comunicările dintre acestea referindu-se strict la relații comerciale.

- Analiza prețurilor de comercializare a cartofilor de către întreprinderile importatoare către persoane fizice, instituții, întreprinderi individuale, gospodării țărănești și deținători de patente, în perioada martie-mai 2019, indică la faptul că prețurile de vânzare practicate, înregistrează devieri esențiale (atât pozitive, cât și negative) de la prețul mediu de piață. Urmare, se constată lipsa acțiunilor de coordonare a prețurilor practicate de către importatorii de cartofi în raport cu alte întreprinderi.

- De asemenea, ținând cont numărul mare de întreprinderi care activează pe piața relevantă investigată nu au fost identificate probe referitor la existența unei întreprinderi cu putere economică care i-ar permite să împiedice menținerea unei concurențe loiale sau să activeze în mod independent.

În conformitate cu prevederile art. 59 alin. (2) din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, prin scrisoarea DA-06/273-1775 din 01.08.2019 a fost remis Raportul de investigație Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Careva observații pe marginea Raportului de investigație nu au fost recepționate.

Reieșind din circumstanțele de fapt și de drept expuse mai sus, în temeiul art. 39, art.41 alin. (1) lit. h) și art.65 alin. (1) lit. b) din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012,

DECIDE:

1. A constata încălcarea prevederilor art.12 alin.(1) lit. a) și b) din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012 de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor prin limitarea drepturilor întreprinderilor de comercializare și stabilirea de condiții discriminatorii pentru activitatea întreprinderilor care nu sunt prevăzute de lege.
2. A constata încălcarea legislației din domeniul concurenței de către persoanele cu funcție de răspundere din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor prin acțiunile cărora a fost restrânsă, împiedicată sau denaturată concurența.
3. A înceta investigația referitor la întreprinderile care importă și comercializează cu ridicata cartofi, morcov și ceapă în stare proaspătă pentru consum alimentar deoarece pe parcursul examinării nu au fost descoperite probe suficiente de încălcare a prevederilor Legii concurenței nr.183 din 11.07.2012, care ar justifica aplicarea de măsuri corective sau sancțiuni.
4. A informa Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului referitor la rezultatele investigației, în vederea dispunerii măsurilor pe caz.
5. A informa organele de ocrotire a normelor de drept despre rezultatele investigației, în vederea întreprinderii măsurilor de competență.
6. Prezenta Decizie poate fi contestată, în termen de 30 de zile calendaristice de la primirea acesteia de către părți, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, specializat în materie de contencios administrativ (mun. Chișinău, str. Kiev, 3).
7. Prezenta Decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi adusă la cunoștința părților.

**Președintele Plenului
Consiliului Concurenței**

Marcel RĂDUCAN